

PARAPSYKOLOGISKA

Notiser och Nyheter

från Sällskapet för Parapsykologisk Forskning (SPF)

Nr 25

September 2004

Notera i din kalender dessa föredrag:

Torsdagen den 2 december 2004
kl. 19.00:

Något nytt på telepatifronten?

Jan Dalkvist, Joakim Westerlund, Göran Brusewitz och Jan Fjellander medverkar denna kväll med att rapportera från parapsykologikonferensen i augusti i Wien, då bl a Jan D och Joakim redovisade egen forskning kring ganzfeld-telepati.

Vi planerar bl a att visa video på några av anförandena.

Plats: Samlingssal 34, Brygghuset,
Norr tullsgatan 12N

T-bana Odenplan

Entré: 70:-. **Medlemmar 30:-**

Paus för kaffe.

Torsdagen den 11 november 2004
kl. 19.00:

Professor emeritus Jens Tellefsen:

Nollpunktsenergin (ZPE) - hur ser fysiken på detta fenomen?

Vad är nollpunktsenergi, och vilka tekniska tillämpningar kan man tänka sig? Berör den parapsykologiska fenomenen på något sätt? Har denna energi något samband med t ex subtila energier eller bioenergi? Jens utreder frågan.

Plats: Samlingssal 34, Brygghuset,
Norr tullsgatan 12N

T-bana Odenplan

Entré: 70:-. **Medlemmar 30:-**

Paus för kaffe

Överlevnad - ja. men hur?

Om professor Stephen Braudes nya bok *Immortal remains*

4

Engelsk psykiater och engelsk psykologiprofessor markerar öppenhet för "liv efter döden"

7

"Bandröster" i ny skepnad

9

Prof. Morris var öppen för ett medvetande skiljt från hjärnan

Vi granskar Kanal 5's "Andra sidan"

12

Susan Blackmore, fd ledande skeptiker, ändrar hon åsikt nu?

13

Ordförande har ordet:

Om höstens sista föredrag

Torsdagen **den 11 november** blir det föredrag med Jens Tellefsen om **Nollpunktsenergin** - hur ser fysiken på detta fenomen? Med av-stamp ifrån fysikern Hal Puthoffs arbeten med ZPE-fenomenet, kommer Jens A Tellefsen att, på ett populärt sätt, beskriva vad ZPE är och vilka tekniska tillämpningar man kan tänka sig. Kopplingen till det som beskrivs i boken *The Field* av Lynne McTaggart kommer att diskuteras under medverkan av de bland åhörarna som redan varit med om hennes seminarier i London!

Jens efterlyser kontakt med medlemmar, som ev har information om snarlika mentala/andliga fenomen som de McTaggart beskriver i sin bok. Ex vis TM-folkets "Unified Field Energy", "Subtle Energies", "Chi-krafter", "Bio-Energy", "Reiki-energies", "Chakra-energies" mm! Många olika namn - men talar man här, egentligen, om samma sak?

Vi avslutar torsdagen **den 2 december** med en **Rapport från parapsykologi-konferensen i augusti i Wien**. Finns det några nya upptäckter vad gäller t ex telepati? Det var bl a denna fråga som Jan Dalkvist och Joakim Westerlund berörde i sina inlägg. Vi var en stor grupp från Sverige, inklusive två nya psykologi-studerande.

Vårens föredrag kommer att bestämmas under november-december även om flera tema är klara. Det första föredraget **beräknas bli den 27 januari**.

Om detta nyhetsbrev

Det blir något av ett tema även i detta nyhetsbrev, även om det inte var planerat så, och det blir ett tema som följt parapsykologin hela tiden, en fråga många tycker är svår och därför undviker (eller hellre ägnar sig åt enklare fenomen som telepati och fjärrseende). Frågan finns där dock hela tiden, frågan om vi överlever döden. Några försöker studera den, några försöker analysera den. Nu har en bok kommit som tycks klara denna analys på ett imponerande sätt.

Stephen Braude, professor i filosofi utkom förra året med boken *Immortal remains: the evidence for*

life after death. Eftersom Braude är en ledande och aktad filosof och ämnet är svårt men också intressant för flertalet parapsykologiskt intresserade, så bedömde jag det lämpligt att försöka redogöra för hur Braude behandlar detta ämne. Louise Ramsby visar i sitt referat att Braude angriper frågan på ett nytt, men fortfarande vetenskapligt sätt. **Det viktigaste med denna bok** och Louise referat är att visa **att** det går att bedriva vetenskaplig forskning kring fenomen som antyder överlevnad, något som skattemyndigheterna har svårt att förstå, se nedan. Om Braude har rätt och om hans sätt är det enda riktiga kan man förstås diskutera, men hans bok utgör uppenbarligen ett bra underlag för frågor. Psykiatern Ian Stevenson, som ägnat hela sitt liv åt fall som tyder på minnen av tidigare liv, har anmält boken. Och han uppskattar den kritik han själv får och är t o m beredd att omvärdera sin egen forskning, det tyder på kvaliteter i Braudes strategi och analys.

Ur reklamtext: Tror du på spöken? Antingen är du kanske alltför villig att göra det, eller inte tillräckligt villig, för att tro att det personliga medvetandet överlever den kroppsliga döden. Några undervärderar bevisen för liv efter döden och inser inte hur imponerande de mest övertygande fallen är. Andra överskattar dem och förkastar alternativa förklaringar alltför lätt. I själva verket är flera förklaringar som inte bygger på överlevnad - gömda eller latent språkliga eller konstnärliga talanger, extremt minne eller t o m psykiska förmågor - lika intressanta som överlevnads-hypotesen, och kan vara mer sannolika än vad kritikerna inser. - Braude drar slutsatsen att 'we have some reason, finally, for believing in life after death'".

I april i år ägde en konferens rum i Portugal där fokus var forskning som antyder att något **överlever den kroppsliga döden**. Särskilt fokus var det på det mycket kontroversiella fenomenet instrumentell transkommunikation (ITC), där man tycks få meddelanden via telefon, radio, dator, TV eller andra elektroniska apparater från någon som inte tycks finnas i vår 'dimension'. Vi uppmärksammar denna konferens för att en av arrangörerna var en aktad psykologiprofessor i England, David Fontana och för att den respekterade och aktade professorn

i psykologi, hjärnforskaren **Peter Fenwick** kom med överraskande positiva kommentarer om dessa mycket omtalade och egentligen osannolika fenomen. Nils-Olof Jacobson sammanfattar och kommenterar.

Vi har slutligen stött på en rapport som berör överlevnadsfrågan, knutet till ett annat mycket kontroversiellt fenomen som dock Fenwick yttrar sig positivt om. Rapporten gäller försök där den elektriska aktiviteten i huden, EDA omformats till ljud och spelas in på band. Vid avlyssning av dessa diskuterar man olika möjliga förändringar av försöket. När man sedan lyssnar av detta hörs kommentarerna, men uppblandade med ljud eller röster som ser ut att vara paranormala. Det påminner om det man på 70- och 80-talet kallade **electronic voice phenomena, evp**. Edgar Müller, som själv är ingenjör har sammanfattat denna rapport.

Vi har ytterligare anledning att kommentera frågan om det är möjligt att bedriva vetenskaplig forskning kring frågan om liv efter döden. JBM fick för något år sedan en donation via testamente från förra stadsläkaren i Kungsbacka, Helene Reeder. Hon skänkte en större summa pengar till JBM, för att stödja forskning kring liv efter döden. De juridiska instanserna har mycket svårt att se att denna forskning kan finnas och kan kallas vetenskaplig. Därför har vi inte fått skattebefrielse. De verkar inte ha anlitat någon kompetens för att dra denna slutsats, så vi avser överklaga.

Vi vet att man kan bedriva sådan forskning på ett sätt som klarar alla krav på att vara vetenskaplig (se bl a forskarnamnen nedan och referatet av Braudes bok), men vi inser också att dessa frågor är ytterst komplexa och kontroversiella, även bland parapsykologer. Hur ska man se på dessa mera utmanande och omtvistade fenomen? Hur har ledande forskare kommenterat dessa frågor? Kan vi få någon vägledning i hur text professor Robert Morris i Edinburgh såg på dessa frågor, Morris som tyvärr hastigt avled i mitten av augusti? Ja, faktiskt. Adrian Parker (para-)psykolog vid Göteborgs Universitet meddelar mig att Morris' inställning var den att allt är forskningsbart

så länge som det är upplagt som en empirisk frågeställning och detta omfattade för Bob även de spontana fenomen som verkade att relatera till liv-efter-död-problematiken.

Om denna Bob Morris' syn står att läsa mer i webbtidningen Timesonline, se länken <http://www.timesonline.co.uk/article/0,,60-1318085,00.html>.

Professor Robert Morris
Sceptical researcher and Britain's first professor of parapsychology, who questioned conventional assumptions about the mind

Ur artikeln citerar jag:

Last year, in a lecture, Morris hinted that the mind might exist independently of the brain, thus lending support to the notion that there could be life after death. He related the fact that between 10 and 15 per cent of people have experienced an "out of body" sensation, in which they perceive themselves "floating" above their corporeal selves. Many survivors of accidents or operations have accurately recounted events that happened when they were unconscious, and have observed, from above, doctors operating on their bodies or reviving them after an accident.

Morris thus suggested that our sense of self could continue to exist without the support of the body, that we can still think when we are clinically heart- or brain-dead. But this, he conceded, remained conjecture.

"To say that our consciousness can exist outside our brain is an extraordinary claim, and it needs extraordinary research and evidence to back it up," Morris said. "We have some evidence, but that evidence alone is not the same thing as absolute proof."

Det är klart att vissa fenomen verkar mer sannolika än andra: EVP ('bandröster') bedöms av många inte ligga särskilt högt på en rimlighetsskala, men detta kan gott vara en fördom, som i så fall skall sättas på prov. Vi får inte falla in i samma fördomsfälla som de vanliga forskningsråden eller bli en filial till Folkvett (tidskrift för 'skeptiker-na' Vetenskap och Folkbildning): Det är en viktig frågeställning och det är kvalitet i uppläggning som gäller. Så länge forskningsråden ställer sig avvisande till denna forskning, så ska JBM ha öppenheten att göra det, liksom ha eller anlita kompetens för att se till att forskningen vi stödjer håller kraven på att vara vetenskaplig. Och SPF ska vara den förening som är öppen för att informera om denna forskning, så länge den är vetenskaplig och inga andra förmedlar denna information.

Forts sid 15

Överlevnad – ja, men hur?

Intresset för medvetandets fortlevnad efter döden har fluktuerat över tidsepoker och mellan subkulturella sfärer; emellertid tycks det på ett övergripande plan bestående. Louise Ramsby recenserar här Stephen E Braudes minutiösa granskning av den kontroversiella överlevnadsforskningens brokiga empiri.

Stephen E Braude:
*Immortal Remains:
The Evidence for Life after Death*
Rowman & Littlefield 2003

På kontrakurs?

Att ägna sig åt överlevnadsforskning inbringar inga överdrivna ekonomiska anslag; inte heller renderas någon avsevärd akademisk status, snarare då motsatsen i det att man löper risk att betraktas som en det rationella sinnets, rumsren vetenskaps och beprövad erfarenhets kätterska avfälling, som, inte endast för egen del bemöts med skepsis, utan dessutom befaras kunna äventyra hela den etablerade parapsykologiska mainstreamvetenskapens anseende och bärkraft. Kort sagt förefaller det inte vara någon större merit att fördjupa sig i överlevnadens vara eller icke vara. Eppur' si muove.

Överlevnadsforskningen cirkulerar idag i det akademiska universets absoluta periferi, men skulle, allt samlat vetande taget i beaktande, med en smula optimistiska och vidsynta ögon, i en inte alltför avlägsen framtid kunna innebära ett rafflande paradigmskifte i åtskilligt av vad synen på medvetande och förståelse för tillvarons villkor beträffar. Det är därför stimulerande med en akademins rara avis som Stephen Braude, filosofiprofessorn som på ett noggrant och realitetsorienterat, men alltjämt inspirerat sätt förbarmar sig över detta intressanta om än något styvmoderligt behandlade område – och gör det mer än rättvisa.

För en överlevnadsentusiast som jag själv som, sedan barnsben utifrån egen visshet och beprövad erfarenhet, varit fast övertygad om existensen av medvetandets fortlevnad, utgör redan Gary Schwartz inspirerande och igenkännbar läsning, låt vara att hans optimism allt som oftast överskuggar den så fundamentala vetenskapliga stringensen. Inlemmandet av nytt vetande som förmår utmytna i

personliga, såväl som kollektiva, paradigmskiften är emellertid beroende av långt mer än några få själars bifall. Informationsförmedlandet behöver vara disciplinerat och väl genomarbetat för att vara övertygande. Läsaren måste i hela sitt väsen kunna erfara insiktens transformerande ”aha” för att budskapet skall nå fram och förståelsehorisonten vidgas. När vi når en sådan effekt hos ett större flertal har vi också, mycket riktigt, rört oss vida bortom den enskilde forskarens personliga övertygelse. Möjligen har också då tiden blivit mogen. Braude och hans *Immortal Remains*, som har sin grund i ett decennium av fördjupning, torde ha goda förutsättningar att engagera genom sin dynamiska, fint orkestrerade svit av empiriskt underlag, systematisk genomgång, tentativt teoretiserande, avsmittande analytiska entusiasm och väl avpassade dos objektiva sinnelag. Boken talar till såväl tanke som känsla och vilja – att gå vidare. Även om jag allt emellanåt frustreras över i eget tycke väl detaljrika resonemang, vilka bitvis låter textens flöde liksom ett vidare förståelseramverks bärande våg kollapsa, så är jag imponerad. Braude både tillreder, bjuder och metaboliserar anrättningen; det är bara att slå sig ned vid dukat bord. *Immortal Remains* är ett landmärke inom akademisk överlevnadsforskning - den visar med god marginal att det är möjligt att med vetenskaplig precision förhålla sig till det svårgripbara; genom sund skepsis förenar den tro och värdighet och blir tankeväckande.

Det mångfacetterade sinnet

Stephen Braude är verksam vid University of Maryland, Baltimore. En professur i filosofi och

forskningsmeriter inom så skilda, men tvärvetenskapligt länkade, fält som språkfilosofi, tidens logik och filosofi, kausalitet, vetenskapsteori, medvetandefilosofi samt vetenskapliga och psykologiska förklaringsmodellens teori är inte den sämsta startpunkten för förmågan till vetenskaplig analys. Stephen Braude har dessutom undersökt parapsykologiskt bevismaterial för att på så vis berika förståelsen av de filosofiska frågor han ägnat sig åt. Därtill har han fördjupat sig i filosofiska aspekter på psykopatologi och särskilt studerat fenomen som enhetsmedvetande, dissociation, multipel personlighet och moraliskt ansvar samt medialitetens beskaffenhet. Han har publicerat över 50 filosofiska essäer och är författare till ytterligare tre böcker utöver den recenserade: *ESP and Psychokinesis: A Philosophical Examination* (2002), *The Limits of Influence: Psychokinesis and the Philosophy of Science* (1997), *First Person Plural: Multiple Personality and the Philosophy of Mind* (1995). Vid sidan av dessa många intellektuella och akademiska meriter är Braude professionell pianist, kompositör och fotograf. Stephen Braude spänner således, vad bredd i talang och fallenhet beträffar, över ett nära nog renässansartat register. Hur griper sig då en tankens, tonernas och bildens flerdimensionella man an ett korresponderande multimodalt område som medvetandets fortlevnad?

I medvetandets labyrint

Braudes granskning präglas boken igenom av hans välslipade analytiska och problematiserande ådra. Inledningsvis klargör han sin positiva inställning till överlevnadshypotesen, samtidigt som han riktar skarp kritik, såväl mot skeptiker som tidigare forskning, den namnkunnige Stevensons pionjärinsatser inkluderade. Enligt Braude är traditionell metod och analys av förmodade överlevnadsfall generellt alltför grund och bygger på perifera och irrelevanta detaljer. Experimentell såväl som klinisk kunskap saknas. Eftersom man inte penetrerar den psykologiska ytan underlåter man bl a att beakta differentialdiagnostiska psykologiska fenomen såsom tillstånd präglade av dissociation eller multipel personlighetsproblematik. Likaså medför dessa förhållanden generellt svag överblick över mänskliga förmågor – såväl normala som sk parnormala - natur och begränsning.

Braude menar att åtskilligt inom överlevnads-

forskningen med nödvändighet stannar vid gissningar. De sannolika förklaringsmodellerna är endast två - super-PSI eller överlevnad – vilka båda är blott svagt falsifierbara hypoteser. Braudes ingång är att super-PSI -hypotesen inte är mer övertygande än överlevnadshypotesen. Hans ansats blir därför att ställa dessa två postuleranden mot varandra inom ett antal skilda fält av empiriska erfarenheter. Syftet är att höja överlevnadslitteraturens analytiska nivå. Braude gör därför en systematisk genomgång av en mängd enligt honom särskilt intressanta fall, dokumenterade under olika tidsperioder och i skilda kulturella sammanhang. Varierande former av medialitet, besatthet, fall av reinkarnation och osaliga andar nagelfars. Dessutom berör Braude såväl utomkroppsliga upplevelser som nära-döden-upplevelser, vilka han emellertid inte anser särskilt skulle stödja överlevnadshypotesen. De empiriska fynd som enligt Braude starkast pekar i riktning mot överlevnad är fall av besatthet och reinkarnation, snarare än exempelvis medialitet. Samtidigt problematiserar han åtskillnaden dessa företeelser emellan, vilket för övrigt är en generell återkommande hållning i granskningen av varje egen resonerandestrategi liksom av bokens hela underlag. Är inte medialitet i sig ett slags besatthet på samma sätt som både besatthet och reinkarnation utgör varianter på medialitet?

Detta slags resonerande och analytiska tanketänjande är en av Braudes stora förtjänster, eftersom det kontinuerligt och på ett för många säkerligen överrumplande sätt utmanar det man tror sig veta. Braude vänder oförtröttligt blad; sida upp och sida ner ges insisterande möjlighet att få sina förföreställningar vända över ända. Han pläderar återkommande för värdet av den sk logiska tanke-rymden och den myckenhet som där står att uppbringa alldeles oavsett vad, av teoretisk ankarkraft, var och en personligen föredrar. Enligt Braude är t ex det positivistiskt naturvetenskapliga paradigmet en troföreställning blott, vid sidan av åtskilliga övriga. Dyliga förklaringar i termer av verifierande, underliggande strukturer kan således inte, vilket ju per tradition vanligen är fallet, göra exklusiva anspråk på högre sanningshalt och verklighetsanknytning. Istället förespråkar Braude förklaringsmodeller utgående från analogier. Detta är sannerligen befriande tankestrukturer och det är inte svårt att i logikens namn göra de presumtiva

följande och tydligt närliggande intellektuella sprången mot en annorlunda vetenskaplig avsats; en punkt där så till synes väsensskilda discipliner som sociologi och fysik, biologi och semiotik plötsligen skulle utgöra likvärdiga marker på det akademiska spelbordet: Insats, att avgöras av forskarens mod och intuition; villkor, att spelas lika i materiellt hänseende. Det ligger nära till hands att instämma i Braudes påpekande av det besynnerliga i den allmänna benägenheten att till fullo acceptera fysikerns mysticism medan överlevnadsteoretikerns motsvarighet med självklarhet ratas. Man kan liksom med rätta fråga sig varför.

Ytterligare en krydda i Braudes smakrika kompot är, åtminstone för mig som psykoanalytiker, hans naturligt förtroliga umgänge med det omedvetna. Braude utgår återkommande från sådana företeelser som önskningar, primitiva impulser, hämning och försvar, liksom han även betonar vikten av mer medvetna psykiska strävanden som motivation och meningsskapande. Detta slags analytiska förhållningssätt är vanligen sällsynt i flertalet akademiska sammanhang och är särskilt välkommet och resonemangsberikande inom ett diffust och förtäat område som överlevnadsforskningen. Braudes djuplodande analyserande låter dimman lättas och en tydligare överblick infinna sig.

Att finna sin väg

Så, vari består då bristerna i denna ambitiösa och detaljrika genomgång? Braude är realist och tillika strikt analytiskt skolad. Därför blir hans beskrivning också tillräckligt nyanserad och heltäckande för att vara nog tillfredsställande. Till och med Ian Stevenson som recenserat *Immortal Remains* i (vilken tidskrift fanns den i, Göran? Namn, nr, år) och vars forskning därtill blivit vänligt men bestämt kritiserad av Braude, anser sammanställningen vara

utmärkt - med undantag av ett par inkorrekta historiska detaljer – och så tänkvärd att Stevenson till och med säger sig vara beredd att bitvis revidera sin egen forskning.

Stephen Braudes och *Immortal Remains* sammanfattande slutsats blir att det empiriska materialet till viss övervägande del talar till överlevnadshypotesens fördel. Det står däremot inte klart att varje medvetande överlever döden; ej heller att det skulle vara fråga om överlevnad av oändlig natur. Somliga individer tycks, i igenkännbar form, kunna överleva under begränsad tid, vilket är en smått rafflande slutsats efter en så grundlig och systematisk genomgång som den aktuella. Vad som emellertid saknas är en heltäckande, teoretisk, metafysisk förklaringsmodell. Braude säger sig dock, inte förvånande, efter denna forskningsinsats vara mer påtagligt motiverad att söka en sådan bärande struktur.

Möjligen väcker de komplexa funderingar Braude lägger fram, till största del den övergripande frågan om medvetandets generella betingelser samt tillgången till och villkoren för förmedlande av material i, den exempelvis inom Remote Viewing-teori benämnda, informationsmatrisen - vid liv eller överlevande; i denna tillvaro eller hinsides. Vi bör även i Braudesk, analytiskt intuitiv anda söka föreställa oss vilka konsekvenser sådan kunskap i förlängningen kan medföra. I väven av information är vi alla inbegripna, sammanlänkade och sårbart tillgängliga. Gränser kan öppnas; sinnen röras. Är vi redo? Att skåda tillvarons innersta? Att leva en aning. Inblick i Akashakrönikan tarvar, som väl känt, andlig mognad. Med Stephen Braude måste vi då rimligen fråga oss: "*Whose conscious or unconscious needs would be served by the appearance of evidence for survival?*"

Engelsk psykiater och psykologiprofessor markerar öppenhet för 'liv efter döden'

Peter Fenwick, engelsk psykiater, (och Nils-Olof Jacobson, svensk psykiater) kommenterar konferens om "liv efter döden"

Peter Fenwick är psykiater i London och specialist i neuropsykiatri, dvs samspelet mellan hjärnans biologiska och psykiska funktion. Hans mångåriga intresse av förhållandet mellan hjärnan och medvetandet har väl bidragit till att han också är en av Englands ledande forskare vad gäller nära-döden-upplevelser. Han leder i detta ett forskningsprojekt där man samlar in data från tjugo engelska sjukhus. Tillsammans med sin hustru Elisabeth Fenwick har han skrivit en bok: *The Truth in the Light: An Investigation of Over 300 Near-Death Experiences*.

23-25 april 2004 deltog Peter Fenwick i en konferens i Vigo i norra Spanien. Den hade det långa namnet *The First International Conference on Current Research into Survival of Physical Death, with Special Reference to Instrumental Transcommunication*. Konferensen arrangerades av Anabela Cardoso, en av Europas flitigaste forskare på detta område. Akademiska läsare kanske miss tycker att jag kallar henne "forskare", då hon inte har någon naturvetenskaplig forskarkvalifikation och hennes bakgrund främst är som spansk diplomat. Medarrangör till konferensen var dock en desto mer meriterad forskare, den engelske psykologiprofessorn David Fontana.

ITC eller Instrumental Transcommunication

innebär att någon tar emot meddelanden via telefon, radio, dator, TV eller andra elektroniska apparater, där meddelandena inte verkar ha någon jordisk avsändare utan förefaller komma från en annan dimension, kanske den där "de döda" förmådas överleva.

I sin avancerade form innebär ITC en tvåvägskommunikation med en partner som förefaller befinna sig i en annan dimension. Dialog kan föras via dator, telefon, radio eller TV; frågor kan ställas och

besvaras. Om försöket görs med en vanlig radio som är inställd på jämnt brus, så kan man ibland uppleva ett fenomen som kallas *direkt radioröst*: experimentatorn kan uttala en fråga och höra den besvaras i radions högtalare. Radiorösten kan t.ex. kommentera situationen i experimentrummet eller nämna närvarandes namn. I de bästa fallen av ITC är den direkta radiorösten så tydlig att det inte är någon tvekan om vad den säger.

Ett förstadium till ITC är *EVP, Electronic Voice Phenomenon*, där man på band spelar in röster som förefaller sakna normal förklaring och kanske förmodas komma från "de döda". Rösterna kan svara på frågor men här finns ingen dialog; rösterna med eventuella svar får avlyssnas och bedömas i efterhand.

Här finns inte plats för en närmare diskussion av dessa omstridda fenomen. Den intresserade kan finna många artiklar jag har skrivit i tidskriften *Sökaren*, senast i nr 2/1998. Att inga senare artiklar har kommit beror på att avancerad ITC kulminerade på 1990-talet. Sedan har den aktiviteten i hög grad avtagit, i varje fall den som rapporteras offentligt. Anabela Cardoso berättar att hon upplevde sin första direkta radioröst 11 mars 1998, och hon är en av de mycket få forskare som nu beskriver upprepade sådana fenomen.

Hon publicerar tidskriften *ITC Journal*, som kommer några gånger om året med artiklar på engelska, spanska och portugisiska. Nr 18, juni 2004, innehåller rapporter från konferensen. Peter Fenwicks kommentar är koncentrerad och översätts här till större delen.

Efter inledande beröm över konferensens arrangemang fortsätter Peter Fenwick:

Forts nästa sida

”Vår tidigare erfarenhet av elektronisk kommunikation var noll. Inte bara detta, vad jag hade hört om den ingav mig viss skepticism. Jag hade tänkt det var troligast att folk hade suggererat sig själva och att fenomenen troligen var tillfälliga och dåligt definierade. Första kvällen blev det mycket klart att det redan fanns en omfattande metodologi för att upptäcka och återge diskarnerade röster, men mer imponerande var antalet deltagande i processen. Både de amerikanska och franska organisationerna, med vardera över 1000 medlemmar, utgjorde en förvånande reservoar av intresse och experiment.

Den andra dagen klargjorde rapporterna från den italienska gruppen med sin ”high-tech”analys att rösterna verkligen var annorlunda än vanligt tal, att det var osannolikt att de var bedrägligt åstadkomna och att de hade sin egen fenomenologi. Användningen av radio som medium var ovanlig, och det blev klart att det fanns många sätt att vara ett medium, där den konventionella metoden att sitta i trans bara var en möjlighet.

Sista dagen hade den vida omfattningen av dessa fenomen blivit uppenbar. Förekomsten av bilder på film och videoband var förvånande. Fastän banden måste granskas noggrant i detalj innan figurerna kunde upptäckas, så var bilderna av sådan kvalitet att det blev allt svårare att argumentera för bara önsketänkande hos granskaren, eller för att bara slumpmässiga mönster i filmen trosvisst tolkades som bilder. Helt klart är både bilder och röster delar av världens naturliga fenomen.

Min slutsats av den mycket vida omfattningen av presentationer, somliga av ypperlig kvalitet, är att fenomenen är väl etablerade. De finns helt klart

där, de är upprepningsbara, och de behöver en förklaring.

Det finns två slags möjliga förklaringar. Det första är att fenomenen är ett resultat av växelverkan mellan medvetandet hos dem som söker dessa fenomen och den mekaniska utrustningen, vilket leder till en påverkan på lagringsmediet och åstadkommer mönstret av bilder och ljud.

Eller, dessa fenomen är i någon mening transcendentala och bärare av information som överskrider den som finns hos experimentatorerna. Det är väl etablerat i parapsykologin att det finns växelverkan mellan experimentatorn och experimentet, men studier av mediumskap ger också indicier på en möjlig fortsättning av livet efter döden. När vi har nästa konferens hoppas jag uppriktigt att de som arbetar på området har utformat ett experiment som kan skilja dessa två alternativa förklaringar. Båda kan vara sanna, men det kan bara avgöras av rätt experimentell utformning.”

Som kommentar till detta omstridda forskningsfält vill jag citera ett uttalande av en av områdets främsta pionjärer, Friedrich Jürgenson. I nr 16 av *ITC Journal* citerar Anabela Cardoso ur boken *The Ghost of 29 Megacycles* av J.G. Fuller en intervju där Jürgenson säger:

”Du måste ha stor hängivenhet för detta arbete. Fyra basala krav gäller: För det första, du måste ha tid – massor med tid. För det andra, du måste ha tålmod – en otrolig mängd tålmod. För det tredje, du måste ha pengar, pengar för att skaffa utrustning, kassera det som inte fungerar, och köpa nytt för att ersätta det. Men viktigast av allt är viligheten att tåla förtal och förlöjligande.”

Discovery Channel visade ikväll (2004-10-18) en dokumentär om Natasja (tonåring utan medicinsk skolning) från Saransk, Ryssland som påstås ha en förmåga att med en ”inre syn” se sjukdomar. Hon testades i New York av Csicop - www.csicop.org - en skeptikerorganisation.

Hon testades och lyckades få 4 rätt av 7 möjliga. Skeptikerna menade att 5 rätt hade varit framgångsrikt, men att 4 rätt av 7 var ett misslyckande. Trots att resultatet 4 av 7 motsvarade 1 chans på 50 ansåg skeptikerna ändå att hon misslyckats.

Det jag reagerade på var att hon inte testades på sjukdomar utan på tillståndet hos helt rehabiliterade friska patienter. Inte en enda av de 7 personerna var sjuk och ingen noterade det i programmet! Hennes förmåga var ju att se sjukdomar inte att se metall-

plattor, konstgjorda höfter eller att se att en bit av en matsrupe eller en blindtarm var bortopererad hos friska personer.

Hela det där testet baserades på den felaktiga uppfattningen att hon hade ”röntgensyn” snarare än förmågan att förnimma patologiska förändringar, sjuka organ. Det är ju inte alls samma sak. Testet var helt fel utformat och skulle utröna röntgensyn. Inget annat. Testet måste göras om.

Man kan misstänka att testet utformats för att generera ett misslyckande snarare än att testa hennes förmåga förutsättningslöst. Om det är på det här sättet förmågor testas kan jag förstå varför ingen lyckas bevisa något.

Torbjörn Sassersso

En metod att åstadkomma elektroniska röstfenomen, EVP, baserat på hudens elektriska ledningsförmåga, EDA

Alexander MacRae,

Journal of the Society for Psychical Research, January 2004.

Bearbetning och kommentarer: Edgar Müller

Inledning

Användningen av apparaten Alpha, som beskrivs senare i referatet, visade sig åstadkomma frekventa och upprepbara röstfenomen som inte gick att förklara med fysikens normala, kända lagar. Tilläggas bör att Alpha inte var konstruerad för detta ändamål och forskarna var ytterst skeptiska i början. Författarens avsikt var ursprungligen att undersöka betydelsen av medialitet i samband med EVP, dvs försöka konstatera om ett medium på ett objektivt och mätbart sätt uppvisar annorlunda egenskaper. EDA kunde vara en sådan mätbar parameter; tidigare forskning visade bl a att EDA förändringar även kunde konstateras vid hallucinationer och vid schizofreni.

Själv har han inte lyckats med att "fånga" några paranormala röster och eftersom han har 20 års EVP-enhet av röstanalys, bl a hos NASA, bestämde han sig för att samla in ett stort antal inspelade "bandröster", från 1971-2001, och analysera dem. Det beslöts också att vid arbetet inte bry sig om ordens betydelse och ursprung utan ägna analysen åt de faktorer som var objektiva och mätbara.

Metoder och analys av tidigareinspelade EVP.

Yttrandena undersöktes bl a för att se om det fanns några gemensamma nämnare. Tidigare observationer att yttrandena var korta, mindre än 2 sekunder i genomsnitt, bekräftades. Testet gjordes genom att mäta varje yttrandes varaktighet på ett oscilloskop. Längden varierade mellan ca 0,5 och 3 sekunder, och värdena 1,6 – 2 sek var de vanligaste. Vidare fann man ett samband mellan längden och ljudstyrkan, de kortare yttrandena uppfattades ha högre volym, vilket tyder på en möjlig begränsning av den tillgängliga energin för att skapa yttrandena.

Alpha apparaten

Människans EDA (*elektrisk aktivitet i huden; se en beskrivning i Temanumret om Healing, Aktuell Pa-*

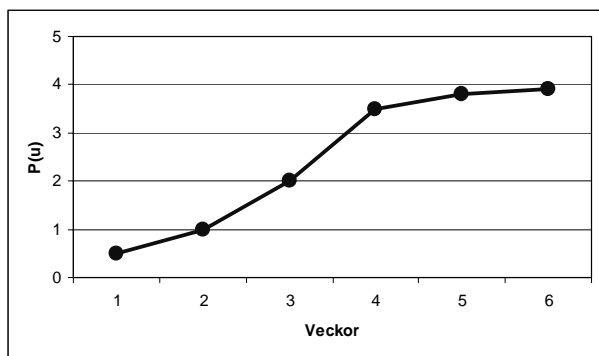
rappsykologi nr 22) visar normalt dels en långsam, dels en snabbare variation som kan tas upp av elektroder som är fästa vid handen. I Alpha förs sådana EDA-signaler till elektronikenheter som omvandlar dem till fyrkantvågor med frekvenser inom området 80-150 resp 700-5000 Hz, vilket liknar det mänskliga talets två baskomponenter. Dessa signaler blandas, förs över till en radio eller till en förstärkare, spelas upp som hörbart ljud och sänds ut via en högtalare samt registreras av en bandspelare. Ljudet skall normalt låta som ett brus. Bandspelaren tar alltså upp det brus som genererats av försökspersonens EDA och spelas upp via en högtalare.

Under utvecklingsarbetet diskuterade man spontant olika möjliga ändringar, tekniska detaljer och annat. Dessa registrerades via vanlig mikrofon av en bandspelare tillsammans med det EDA-genererade ljudet. Vid en senare avlyssning av bandet fann man där några "yttranden" som inte borde funnits där och verkade likna EVP. Bland alla EDA-skapade ljud fanns alltså även andra konstiga röster. Det första antagandet var att Alpha plockade upp radiosignaler från båt- eller flygtrafik eller att det rörde sig om amatörradiosändningar. Men när apparaten flyttades till annan plats kvarstod fenomenet. Språket i yttrandena skiljde sig också avsevärt från vad som var vanligt inom nämnd radiokommunikation. Därför beslöts att hantera yttrandena som om de vore EVP samt att bortse från den språkliga betydelsen och koncentrera forskningen på att få ett ökat antal yttranden.

Ökning av antalet yttranden

Från början erhöll man ca 1 yttrande per 20 minuter, vilket redan var mer än flera andra forskare lyckades med. Efter rekommendation av en grupp engelska forskare testades metoden att högt tilltala någon eller några som om de vore i rummet. Metoden resulterade i en påtaglig ökning av erhållna ytt-

randen. 10 experiment utfördes, 5 med hörbart tilltal gav 31 yttranden, medan 5 utan tilltal gav bara 18, dvs en ca 70 % ökning. Innebörden av detta experiment är att om en stimulus (*tilltalet*) resulterar i en respons (*ökat antal yttrande*) har vi att göra med en kommunikation. MacRae framhåller att vid denna experimentserie beaktar man inte vad yttrandena innebär, inte heller funderar man på varifrån yttrandena kommer utan fokuserar endast på att påverka, öka antalet erhållna yttranden. Man testade olika dagar och klockslag för att se om detta skulle påverka antalet men utan att finna någon tydlig skillnad. Däremot visade sig att om experimenten utfördes regelbundet på samma ställe och samma klockslag ökade antalet yttranden under sex veckor. Diagrammet påminner om ett klassiskt inlärningsförlopp.

Diagrammet visar antalet erhållna yttrande från vecka 1 till 6. Den vertikala axeln ger yttranden per minut, dvs från 1 till 4

Frågor och svar.

1. Hade konstruktören MacRae en tydlig medialitet som kunde framkalla yttrandena? Sex stycken Alpha apparater tillverkades och 12 personer testade dem under en tid. Samtliga gav yttranden i varierande grad. **Slutsats:** funktionen var oberoende av testaren.

2. Kanske alla 12 testare hade mediala egenskaper?

Det är tänkbart, men Alpha användes senare av ännu flera med liknande resultat. I testgruppen fanns några som hävdade att de hade mediala egenskaper, men dessa fick inte bättre resultat än andra. **Slutsats:** Om Alphas resultat förutsätter någon endogen medial egenskap, torde den finnas i varierande grad hos alla. Alternativt: medialitet är inte en avgörande faktor i sammanhanget.

3. Kan Alpha inte på något sätt ta emot svaga radio-signaler eller andra signaler som omger oss? Tyvärr hade MacRae inte tillgång till en Faraday bur (*elektriskt, elektromagnetiskt, magnetiskt och akustiskt isolerad bur*) som skulle ha uteslutit sådana möjligheter. Därför flyttades en Alpha till en ort i Spanien där inga radiosändningar på engelska kunde mottas. (*Observera att alla dittills erhållna ord var på engelska*). Experiment genomfördes tills 100 yttranden registrerades, samtliga på engelska. En tvåspråkig engelsman bosatt i Paris rapporterade att han hade fått 300 yttranden, varav endast 3 var på franska. En tredje experimentator, också tvåspråkig, rapporterade att ca hälften av yttrandena som han fick var på engelska och hälften på afrikaanska. **Slutsats:** förekomsten av yttrandena kunde inte förklaras med radiotrafik eller liknande. Dessutom verkar det så att testarens moderspråk styr yttrandenas språk, vilket har påpekats även tidigare av andra EVP forskare.

4. Kan inte yttrandena, EVP, uppstå i hjärnan, dvs att hjärnan tolkar olika bruscombinationer som om de vore röster? (*Motsvarande Rorschach- bläcktestet, men audiellt*). Det finns två metoder att besvara frågan, nämligen att använda en lyssnarpanel eller att genom tester och mätningar försöka fastställa yttrandenas fysikaliska egenskaper. Den senare metoden kan naturligtvis ge objektiva resultat.

MacRae har valt att i artikeln återge de fysiska testmetoderna. Språkets minsta element heter fonem och varje fonem har ett unikt fysiskt mönster. I dag finns det olika sofistikerade datorprogram som kan reducera störningar och analysera varje enskilt fonem i ett yttrande eller i ett EVP. (*Sound Forge, Live5 Forensic, Clear Voice Denoiser, Cool Edit etc*). Det är därför möjligt att fastställa fonemets fysiska egenskaper och jämföra dem med standardfonem som finns tillgängliga på olika håll, ex Biblioteket av syntetiserade fonem, WinSpeech 2002 eller registrerade fonem hos IPA, International Phonetic Association. Ett sådant arbete är allt annat än lätt eftersom fonemets karaktär kan variera avsevärt. Vidare finns det mjukvaror som kan omvandla fonemets kurvor på datorskärmen till syntetiserat ljud. (*Det finns även datorprogram som visar människans talapparat, gommens, tändernas och tungans position i tvärsnitt motsvarande ett uttalat fonem. Detta kan jämföras med de positioner som anges inom fonetiken.*) **Slutsats:** EVP är ett verkligt

akustiskt fenomen och överensstämmer med normalt tal beträffande fonemjämförelse, fast metoden har sina klara begränsningar. Genom att analysera vågformer, sonogram och andra parametrar kan det visas att yttrandena, EVP, har en objektiv existens som kan verifieras. Det inte frågan om ett mentalt fenomen.

Ytterliga experiment som på grund av platsbrist här tyvärr inte kan återges detaljerat, visade att de erhållna yttrandena uppstod på elektromagnetisk väg, dvs genom en oförklarlig påverkan av elektroniken i apparaten och inte akustiskt. Det är känt bland experter att hjärnan kan uppfatta och tolka även otydliga röster eller röster som av olika anledningar saknar en och annan vokal eller konsonant. Detta gör att man måste vara ytterst försiktig vid tolkningen av EVP. Författarens uppfattning är att det inte är möjligt att finna en komplett och tillfredsställande svar på hur EVP uppstår och syftet med artikeln var enbart att redogöra Alpha apparatens funktion och för de erhållna resultaten. Sedan 2003 testas Alpha vid Institute of Noetic Sciences, Kalifornien, där även Faraday burar finns tillgängliga.

Lyssnarpanel

Charles Vorster en kollega till MacRae genomförde ett test med en panel som avlyssnade ett antal EVP. Varje medlem i panelen lyssnade på samma EVP, så många gånger som han/hon ville, noterade orden och klassade dem enligt en skala 1 – 5, där 1 var helt klart och 5 var mycket oklart. Beträffande en-

Lyssnare A	Lyssnare B	Lyssnare C	
jy, jy, redigeer	2 jy, reguleer	2 jy regeer	3
dis bedrieery	1 dis bedrieery	1 dis bedrieery	1
hierdie bande	1 hierdie bande	1 hierdie bande	1
moet	1 moet	1 moet	1
behouse bly	4 behouse xxx	4 xxxxx	5
dinknet	2 inknet	3 blinknet	2
aanaldie	1 aanaldie	1 aanaldie	1
vreugde	1 vreugde	1 vreugde	2

skilda ord hade medlemmarna i panelen relativt ofta samma tolkning. Däremot när det var fråga om flera sammanhängande ord eller en sats varierade den genomsamma tolkningen mellan 10% och 75%, vilket understryker svårigheterna att arbeta med EVP och förstå yttrandenas betydelse. Tabellen nedan visar det bästa resultatet som panelen uppnådde. Orden är visserligen på afrikaanska men likheten med andra germanska språk gör att det ändå går att se likheterna och olikheterna. Siffrorna anger klassningen.

Kommentarer:

1) *Uttryck som röster från rymden, bandröster, radiatorer och liknande användes på 70- och 80-talet efter Jürgenssons upptäckt. Man trodde då att rösterna uppstod genom en okänd inverkan på bandet i en bandspelare. Senare erfarenheter visade dock att band och magnetisering inte alls var nödvändiga. Helt digitaliserade diktafoner, dvs utan band, eller till och med direktinspelning i en dator kunde lika bra användas för att få paranormala röster.*

2) *Det allmänt använda uttrycket i engelskan är Electronic Voice Phenomenon, EVP. Motsvarande uttryck saknas, ännu, i svenskan och ERF som skulle betyda elektroniskt röstfenomen är inte etablerat. Därför används EVP i texten.*

3) *Det förefaller så att ett bakgrundbrus är nödvändigt för att rösterna skall uppstå. I dag är den härskande uppfattningen bland dem som arbetar med EVP att rösterna inte uppstår i det akustiska bakgrundsbruset utan på komponentnivån inom elektroniken.*

4) *ordet "yttrande" används i texten för att beteckna röster, enstaka ord eller flera ord med eller utan sammanhang.*

5) *Intresserade kan få mera information om EVP bl.a. på www.aevp.com, www.vtf.de*

Om TV5's serie Andra sidan (”Crossing Over” med John Edward)

Jonas Liljegren

kommenterar denna och andra tv-serier

Periodvis har det på TV visats en del program om det paranormala. På senare tid tycker jag att den totala mängden program om paranormala fenomen har ökat. Bland serierna har vi Förnimmelse av mord, Tidigare liv, Andarnas makt och Andra sidan (Crossing over). Därtill kommer ett antal enstaka dokumentärer. Ett antal dramaserier berör paranormala fenomen med varierande inslag av fantasy. Discovery channel har ett antal serier och fristående program.

Andarnas makt som tidigare enbart gick på TV4+ kan numera ses i TV4. Möjligen som en uppvärmning för att fånga publik inför den svenska versionen av Andarnas Makt som kommer i höst.

Parapsykologi är inte underhållning

TV5 lägger in en disclaimer till sina program. De kallar programmen parapsykologi och säger samtidigt att de presenterar programmen som underhållning. Jag tycker det är vår skyldighet att upplysa dem om att för det första; programmen är inte om parapsykologi, utan snarare om fenomen som studeras inom parapsykologin. Och för det andra att parapsykologi inte är en form av underhållning. Speciellt i den meningen att det finns belägg för många av fenomenen som studeras inom parapsykologin och därför bör parapsykologin inte presenteras som en sorts underhållning.

Programmet ”Andra sidan” (Crossing over with John Edward) visas varje vardag på TV5, kl 13.50. John Edward är ett av de medier som deltog i Gary Schwartz’ experiment. Ni kan se hans stil i exemplet som tags upp på sidan 8 i Parapsykologiska notiser, nr 22, mars 2004. John Edward var också ett av de två medier refererade till som ”The White Crow Readings” (sid 10).

Jag har den senaste tiden tittat på ganska många avsnitt av Crossing Over. I varje avsnitt står han inför en publik på ca 40 personer och levererar bevis för att deras anhöriga är på andra sidan och är medvetna om och bryr sig om deras liv. Han har en underhållande stil då han pratar snabbt som en auk-

tionsförrättare. I varje avsnitt finns ”oväntade” vändningar genom att budskapen visar sig vara riktade till andra än publiken.

Men även om jag stryker dessa uttalanden finner jag under flera sessioner per program anmärkningsvärda uttalanden som det inte borde finnas några normala sätt att få fram.

Jag tog nyligen en titt på nätet för att se vad för slags kritik denna herre har fått. Google tog mig snart till dessa två:

<http://www.skeptic.com/newsworthy13.html>

<http://www.re-quest.net/entertainment/movies-and-tv/tv/john-edward/>

Den senare går huvudsakligen in närmare på exempel på ”cold readings” men säger i övrigt inte mycket mer än den förra. Här är länk till John Edward själv, och indirekt till programmet Crossing Over, som produceras av scifi.com:

<http://www.johnedward.net/>

Jag förstår ju att viss klippning görs. Men här påvisas att det inte bara är misslyckade delar av sessioner som klipps bort; klippning har tydligen även använts för att ge intrycket av att information har förmedlats genom att inte visa hur den anhörige precis innan förmedlat just det John Edward säger. Dessutom antyds möjligheten att i förväg få information om publiken genom att avlyssna dem när de väntar i studion på att själva inspelningen ska börja.

Jag vill gärna tro att John Edward tror sig vara medial och inte medvetet försöker lura åskådarna. Jag vill tro att han är ärlig när han beskriver hur han vill veta så lite som möjligt om de han medierar för, för att minska risken att distraheras av gissningar som kan leda fel. Jag tycker att mycket av det jag har sett är imponerande nog för att det inte ska kunna förklaras av kreativ klippning och cold reading. Som jag ser det kan det bara vara antingen medveten bluff eller äkta medialitet; även om han i verkligheten inte är så skicklig som tv-programmet framställer det.

Jag ser det helt enkelt som att John Edward producerar vita kråkor på löpande band, dag ut och dag in.

Är programmen med John Edward bevis för ESP eller finns det andra sätt att förklara vad som sker? Skriv till mig på jonas@parapsykologi.se

Anm: Adrian Parker och Nils Wiklund försöker i andra media få publicerat en kritisk granskning av andra serier som berör parapsykologi. Om de inte lyckas återkommer vi kanske om den granskningen i vårt nyhetsblad.

Susan Blackmore ger upp sitt motstånd, eller?

SUSAN
BLACKMORE

Ja, Susan Blackmores senaste "utspel" är svårtolkat, men det ser faktiskt ut som att hon överväger att parapsykologiska fenomen faktiskt kan finnas. Hon har tidigare angivit att hon drar sig bort från parapsykologin, med bibehållen skepsis.

På skeptikerlänken

http://www.skepticalinvestigations.org/anomalistics/skeptic_research.htm

granskas hennes forskning och olika uttalanden.

Hon trodde först på PSI och försökte få fram bevis. När hon sedan misslyckas blir hon skeptiker och attackerar parapsykologisk forskning. Nu ger hon upp. Men vad är det hon ger upp egentligen? Hon skriver att hon inte orkar ha ett öppet sinne längre

och överger därmed forskningen, men hon hade ju inte sysslat med egentlig forskning sedan 1978!

Parapsykologen Rick Berger, som granskat hennes forskning och uttalanden konstaterar: "The claim of ten years of psi research actually represents a series of hastily constructed, executed, and reported studies that were primarily conducted during a 2-year period." These consisted of a set of experiments conducted between October 1976 and December 1978 for her PhD dissertation."

Hon skriver själv:

"But perhaps the real reason is that I am just too tired - and tired above all of working to maintain an open mind. I couldn't dismiss all those extraordinary claims out of hand. After all, they just might be true ..."

Susan Blackmore

Hur ska man tolka det? Skriver hon inte i de två sista meningarna att PSI kan vara sant?

Göran Brusewitz och Torbjörn Sasselsson

Anm: Hennes uttalande nedan är slående:

"Admitting you are wrong is always hard, even though it's a skill every scientist needs to learn. And starting again as a baby in a new field is a daunting prospect. So is losing all the status and power of being an expert."

Ett minne från PA-konferensen i Wien

AV BJÖRN SJÖDÉN, studerande för AdrianParker

Den här bilden togs på konferensens sista heldag, lördagen den sjunde augusti. Förmodligen är det en av de allra sista bilderna på Bob Morris, som kom med i bakgrunden mest av en slump. Bilden togs i pausen av Bobs ordförandeskap för sessionen "News from the Ganzfeld", efter att några av oss

Motivet med en överdimensionerad, böjd sked i förgrunden, såg jag som en symbol för den närmast karikerande roll som "skedböjningsfenomenet" fått för den populärvetenskapliga parapsykologin. Men bakom varje påstående om paranormala fenomen måste det stå en kritiskt granskande forskare: en sund skeptiker som varken förbehållslöst accepterar eller förkastar den spontana upplevelsen. Det har sagts att parapsykologens viktigaste egenskap är tolerans för tvetydighet, att kunna kombinera den skeptiska attityden med en fördomslös öppenhet för det okända och oförklarade. Bob Morris utmärkte sig som en konsekvent och balanserad företrädare för en sådan position, och det var med samma sunda vetenskapliga ansats som han här lät presentera några av de senaste bidragen inom Ganzfeld-forskningen.

För många kommer PA-konventet i Wien oundvikligen att förknippas med att det tyvärr var sista gången som Bob Morris medverkade. Det har alltid varit genom att ge forskare och andra verksamma

inom ämnet tillfälle att interagera och utbyta idéer under socialt gynnsamma former som konventen bidragit till att kasta nytt ljus över fältet. Ur denna aspekt upplevde jag årets konvent som en på alla sätt lyckad tillställning, och man kan inte annat än sikta mot att hålla framtida konferenser i samma konstruktiva anda.

Det kan knappast framgå tydligare, än på sammankomster som den i Wien, att frågan om det paranormala stimulerar till debatt, inte sällan med starka ståndpunkter (vilket inte minst framkom under Richard Wisemans inledande presentation på lördagen, då skedböjningen först kom att nämnas). Medan parapsykologin emellanåt ansätts av kritik för att vila på lösa grunder, har forskningskonferensen en omistlig funktion av att sondera terrängen och sätta riktmärken för fortsatt framgång, utan att låta vägen mot nya insikter överkuggas av mentala skenbilder eller oförankrat tyckande – låt vara om det handlar om något så subtilt och svårfångat som telepatisk kommunikation, eller något så konkret och iögonenfallande som en psykisk böjd sked.

Jag tror inte att enbart bilden av en böjd sked tillför någon värdefull kunskap – faktum är att skeden som visas här hade böjts med helt normala medel – men reflektionen och ifrågasättandet, som bör åtfölja varje iakttagelse, är ett naturligt led i det vetenskapliga sökandet efter kunskap. Det förblir den akademiska parapsykologins uppgift att hålla diskursen levande och att fortsätta ställa relevanta frågor kring de upplevelser som rapporteras. Det krävs onekligen mer än en ytlig uppfattning om tingen framför ögonen, för att vi ska komma åt det egentliga föremålet för parapsykologins intresse – såsom vad en böjd sked har att säga om medvetandets natur.

Från vänster:

Forts Ordföranden har ordet

Jag kan själv tillstå att jag är ytterst kluven till ett sådant fenomen som EVP och ITC eftersom jag inte alls är ingenjör och det är med den kompetensen man kan närma sig frågan. Som psykolog kan jag bara tänka på risken att höra röster, även om det inte finns några röster, dvs tolka 'brus' som röster. Men de kontroller Edgar Müller redogör för verkar värda att beaktas.

Respekterade forskare som studerar liv-efter-döden-fenomen

Många undrar om det faktiskt finns seriösa forskare som studerar liv-efter-döden-fenomen, så det kan vara värt att nämna några av dem som gör det: Stephen Braude (prof i filosofi, se Louise Ramsbys reportage i detta nyhetsbrev), Erlendur Haraldsson (prof i psykologi), Anne-katrin Puhle (doktor i filosofi), David Fontana (prof i psykologi), Archie Roy (prof i astro-nomi), Tricia Robertson (doktor i mate-matik), 'vår egen' Nils-Olof Jacobson (psykiater) samt skeptikern Richard Wiseman (professor i psykologi, som är en av de sökande till professuren i Lund). Så nog finns det kompetenta forskare alltid som SPF och JBM kan intressera sig för vad gäller liv-efter-döden-fenomen.

När det gäller Richard Wiseman finns det också anledning att nämna att det har blåst upp en kontrovers på internet och i engelska SPR angående hans sätt att (mis)sköta pressmediet.

Så övriga notiser

Chefredaktör Björn Fjaestad (för tidningen **Forskning och Framsteg**, FoF) har haft en diskussion med Adrian Parker och där framfört åsikter, som jag förgäves försökt få kommenterade av honom, tyvärr inte ens bekräftade. Så dessa åsikter och denna diskussion kan vi inte redovisa. Men vi har noterat FoF's avvisande hållning och noterar vad de skriver framöver, särskilt i samband med att professuren i Lund tillsätts.

En programserie som fått uppmärksamhet i svensk tv är **Crossing over**. Den kommenterar nu Jonas Liljegren. Vi återger också en notis om att skeptikern **Susan Blackmore** möjligtvis börjar tillstå att det kan ligga något i de paranormala fenomenen. Ex-astronauten **Edgar Mitchell** (6:e man på månen) som sedan startade Institute of Noetic Scien-

ces porträtteras med anledning av en intervju med webbtidningen *soultravel.nu*.

Om professuren i Lund

Ännu är inget nytt.

Kritik mot undersökning vi informerade om i specialnumret om healing/DMILS

Ett av experimenten vi berättade om *Does Prayer Influence the Success of in Vitro Fertilization-Embryo Transfer?* har dragit på sig mycket kritik, något vi tyvärr inte hann få med i temanumret. Men det är värt att uppmärksammas med några rader här:

Forskningsfusk bakom försök med bön? Nej, men en forskare har erkänt bedrägeri.

Dan Larhammar, ordf i VoF, skriver i epost till mig att "starka misstankar om forskningsfusk nu framförts och de tre författarna till studien verkar undvika att svara på konkreta frågor om studien". Göran Grip uppmärksammar mig på att det är *Nature* 24 juni 2004 (www.nature.com/nature).

Misstanken det handlar om är att en av författarna har erkänt att han lurat ett företag på över 1 miljon dollar, vilket har fått tidskriften att undersöka om han kan ha fuskat med den här artikeln, samt att ta bort artikeln från deras hemsida. Tillbakadragandet beror dock inte på bevisat fusk utan på att han erkänt ekonomiskt brott och dragit på sig allmänna misstankar om ohederlighet. Undersökningen av artikeln är ännu inte klar.

Vi ska här vara mycket tydliga i att kritiken alltså *inte* gäller metodik eller slutsats av studien, utan att han erkänt sig skyldig till ekonomiskt brott, vilket också gör att tidskriften vill undersöka om han fuskat med studien. Och det är självklart rimligt och befogat. Men ännu så länge har alltså inget fusk i studien påtalats. Och man ska inte dömas för rån fusk har påvisats, inte ens när det gäller paranormala fenomen. Men man får konstatera att studerar man paranormala fenomen, så kan kritiker rikta in sig på 'vad som helst' utanför studien, med risk för att även studien avfärdas, med eller utan granskning.

Discovery Channel visade ikväll (2004-10-18) en dokumentär om Natasja (tonåring utan medicinsk skolning) från Saransk, Ryssland som påstås ha en förmåga att med en "inre syn" se sjukdomar. Hon testades i New York av Csicop - www.csicop.org - en skeptikerorganisation.

Hon testades och lyckades få 4 rätt av 7 möjliga. Skeptikerna menade att 5 rätt hade varit framgångsrikt, men att 4 rätt av 7 var ett misslyckande. Trots att resultatet 4 av 7 motsvarade 1 chans på 50 ansåg skeptikerna ändå att hon misslyckats.

Det jag reagerade på var att hon inte testades på sjukdomar utan på tillståndet hos helt rehabiliterade friska patienter. Inte en enda av de 7 personerna var sjuk och ingen noterade det i programmet! Hennes förmåga var ju att se sjukdomar inte att se metallplattor, konstgjorda höfter eller att se att en bit av en matstrupe eller en blindtarm var bortopererad hos friska personer.

Hela det där testet baserades på den felaktiga uppfattningen att hon hade "röntgensyn" snarare än förmågan att förnimma patologiska förändringar, sjuka organ. Det är ju inte alls samma sak. Testet var helt fel utformat och skulle utröna röntgensyn. Inget annat. Testet måste göras om.

Man kan misstänka att testet utformats för att generera ett misslyckande snarare än att testa hennes förmåga förutsättningslöst. Om det är på det här sättet förmågor testas kan jag förstå varför ingen lyckas bevisa något.

Torbjörn Saspersso

Nästa nyhetsbrev

är tänkt att komma ut i början av november och planeras innehålla:

- ▶ Intervju med Edgar Mitchell
- ▶ Susan Blackmore mer positiv till psi?
- ▶ Anmälan av Stephen Braudes bok om bevis för "Life after bodily death", den kanske bästa boken i ämnet.

Sällskapet för Parapsykologisk Forskning, SPF

Postgiro: 35 17 57-0

Medlemsavgift: 200:-, för pensionärer och studerande 170:-

Ordförande: Göran Brusewitz, Diligensvägen 98, 131 48 Nacka

Tfn och fax hem: 08-466 98 58

Mobil: 0708-10 35 32

Vice ordförande: Jens Tellefsen

Kassör: Anneli Goulding

Sekreterare: Edgar Müller

Layout: Merit Müller

Redaktör för Nyhetsbrevet: Göran Brusewitz

Hemsida: www.parapsykologi.se

Ansvarig för hemsidan: Jonas Liljegren